

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΙΩΝ

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 47.

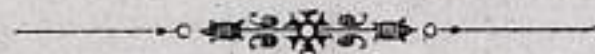
Γε
ΠΑΔ

Η

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ

(ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1918

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΔΟΣΤΕΟΥΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΔΟΣΤΕΟΥΣ

2252

H

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΔΟΣΤΕΟΥΣ

2252

Ὁ Σύλλογος τῶν Δωδεκανησίων παρακολουθῶν ἀγρύπνως τὴν τύχην τῆς πατρίδος του, ἀναδημοσιεύει τὸ μόλις πρό τινος ἐν Ἀγγλίᾳ δημοσιευθὲν καὶ ἤδη τελείως ἐξαντληθὲν παρὸν ἔργον, τινὰς τῶν γνωμῶν τοῦ ὁποίου καὶ δεόντως συμπληροῖ, γνωρίζων εἴπερ τις καὶ ἄλλος τὰ κατὰ τὴν Δωδεκάνησον.

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ

Εἶνε ἀνάγκη χάριν τοῦ σκοποῦ διὰ τὸν ὁποῖον ἐκδίδεται τὸ παρὸν τεῦχος νὰ παραθέσω εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἀπόσπασμά τι ἐκ τοῦ λόγου τοῦ κ. Λόυδ Τζώρτζ τῆς 5ης Ἰανουαρίου, ὁ ὁποῖος ἐπεκροτήθη ὑφ' ὅλων τῶν κομμάτων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἀποικίαις καθὼς καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Κλεμανσώ, καὶ ὁ ὁποῖος διὰ ταῦτα δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐνσωματῶν τὰς διεθνεῖς ἀρχὰς τοῦ Βρετανικοῦ καὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους.

Ὁ Ἀγγλος Πρωθυπουργὸς εἶπε τότε :

« Ἰσότης δικαιωμάτων μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, μικρῶν ὅσων καὶ μεγάλων, ἀποτελεῖ μίαν τῶν θεμελιωδῶν ἐκείνων βάσεων τὰς ὁποίας ἡ χώρα αὕτη [ἡ Ἀγγλία] καὶ οἱ Σύμμαχοί της μάχονται, ὅπως ἐγκαθιδρύσουν εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον . . . Φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς διακυβερνήσεως τῶν λαῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς συγκαταθέσεως τῶν κυβερνωμένων πρέπει ν' ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν πάσης ἐδαφικῆς διευθετήσεως . . . Δέον νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐδαφικὴ διευθέτησις βασιζομένη ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τῶν λαῶν τοῦ νὰ διαθέτουν ἐλευθέρως τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἢ τῆς συγκαταθέσεως τῶν κυβερνωμένων . . . Ἡ πλήρης ἀποχώρησις τῶν ξενικῶν στρατευμάτων ἀποτελεῖ θεμελιώδη ὅρον μονίμου εἰρήνης. »

Θὰ παραθέσω ἐπίσης καὶ ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Διαγγέλματος τοῦ Προέδρου Οὐίλσονος πρὸς τὸ Κογκρέσσον τῆς 9ης Ἰανουαρίου, τὸ ὁποῖον ἐξ ἴσου ἔτυχε γενικῆς ἐπιδοκίμασίας : —

« *Ἡ ἡμέρα* », εἶπεν ὁ Πρόεδρος, « *τῶν κατακτήσεων καὶ μεγεθύνσεων παρῆλθε πλέον . . . Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζητοῦμεν εἶνε ὅπως ἐξασφαλισθῇ πᾶν ἔθνος, ποθοῦν νὰ ζήσῃ ἀνεξάρτητον καὶ ἐλεύθερον νὰ κανονίσῃ τὸ ἴδιον τοὺς ἑαυτοῦ θεσμούς, καὶ νὰ ἀσφαλισθῇ εἰς αὐτὸ δικαιο-*

σύνη καὶ ἀμερόληπτος συμπεριφορὰ ἐκ μέρους τῶν ἄλλων ἐν τῷ κόσμῳ λαῶν, κατὰ πάσης βίας καὶ ἐγωϊστικῆς προσβολῆς... Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀντιλαμβανόμεθα σαφέστατα ὅτι, ἂν μὴ ἀποδώσωμεν εἰς ἄλλους δικαιοσύνην, οὐδὲ ἡμεῖς θὰ τύχωμεν τοιαύτης. »

Παρατηρῶ ὅτι αἱ εὐγενεῖς αὗται ἀρχαί, τῶν ὁποίων εἶνε καταφανὴς ἡ εἰλικρίνεια, θὰ τιμηθῶσιν ὑπὸ τοῦ κόσμου ἐν ὅλῃ τῶν τῇ ἀξίᾳ, ἔαν καὶ ὁπόταν ἐφαρμοσθῶσιν ἐν συγκεκριμένῃ τινὶ περιστάσει, εἰς ἣν ἐνδείκνυται Συμμαχικὴ ἐνέργεια. Ὑφίσταται ἐπὶ τοῦ παρόντος τοιαύτη περίπτωσις; Βεβαίως ὑφίσταται ἐν τῷ ζητήματι τῆς Ἑλληνικῆς Δωδεκανήσου, τῆς ἤδη κατεχομένης ὑπὸ τῆς Ἰταλίας.

Καλὸν εἶνε ν' ἀνασκοπήσωμεν ἐνταῦθα διὰ βραχέων τὴν ἱστορίαν τῆς κατοχῆς ταύτης.

Κατὰ μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1912 Ἰταλικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἀμέλιο (Ameglio) ἀπεβιβάσθη εἰς Ρόδον, τὴν μεγίστην τῶν νήσων τοῦ Δωδεκανησιακοῦ συμπλέγματος, ὅπου ἡ Τουρκικὴ φρουρὰ εἶχε καταφύγει εἰς ὄχυράν τινα θέσιν ἐπὶ τῆς κλιτύος βουνοῦ τινὸς καλουμένου Ψίνθος. Ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ὑπεδέχθη συμπαθέστατα τὸν Ἰταλικὸν στρατόν, διὰ τῶν ὁδηγῶν δὲ τοὺς ὁποίους παρέσχεν εἰς τὸν στρατηγὸν Ἀμέλιο κατέστησεν εἰς τοῦτον δυνατὴν τὴν ταχεῖαν κατατρόπωσιν τῶν Τούρκων καὶ δὴ ἄνευ οὐδεμιᾶς Ἰταλικῆς ἀπωλείας. Ταυτοχρόνως κατελήφθησαν καὶ αἱ ἄλλαι Ἑλληνικαὶ νῆσοι τοῦ συμπλέγματος. Τούτου γενομένου, ὁ Ναύαρχος Amero d' Aste Stella καὶ ὁ Ναύαρχος Presbytero ἐξέδωκαν δύο προκηρύξεις πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν τῶν νήσων, συντεταγμένας εἰς φιλόφρον ὕφος, διὰ τῶν ὁποίων διεβεβαίουν γενναιοφρόνως τοὺς νησιώτας, ὅτι ἦλθον ὡς ἐλευθερωταί των, τὰς διαβεβαιώσεις των δὲ ταύτας ἐπεκύρωσε καὶ ὁ στρατηγὸς Ἀμέλιο. Βασιζόμενοι ἐπὶ τῶν προκηρύξεων τούτων οἱ νησιῶται τοῦ Ἀνατολικοῦ Αἰγαίου ἀπέστειλαν πληρεξουσίους εἰς συνδιάσκεψίν τινα ἐν Πάτρῳ συγκληθεῖσαν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὁργανώσεως Παννησιωτικῆς Ἐνώσεως· αἰφνιδίως ὅμως αἱ συμπάθειαι

τοῦ Στρατηγοῦ ἐξητμίσθησαν καὶ ἡ συνδιάσκεψις διελύθη ὥς μωρὰ καὶ παράφρων ἐπιχείρησις.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης πολιτικὴ καταπλήσσουσα ἐτηρήθη ἀπέναντι τῶν νησιωτῶν. Τακτικοὶ διωγμοὶ ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ, τοιοῦτοι, οἷους εἶνε ζήτημα, εἰς τὸν ἔδοκίμασαν ἀπὸ μέρους τῶν Αὐστριακῶν οἱ ἀλύτρωτοι συμπατριῶταί του. Πᾶσα διαδήλωσις ἢ ἔκφρασις τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος τῶν νησιωτῶν ἀπηγορεύθη αὐστηρῶς. Πάντες οἱ πρόκριτοι, πρὸς οὓς ὁ πληθυσμὸς ἀπέβλεπε πρὸς καθοδήγησίν του, ἀπηλλάθησαν. Εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια ἀπηγορεύθη βαθμηδὸν πᾶσα προσέγγισις εἰς τὰς νήσους, καίτοι ταῦτα ἀπετέλουν τὰ κύρια μέσα τῆς μεταξὺ τῶν νήσων ἐπικοινωνίας. Ἐὰν ἐνθυμῶμαι καλῶς, καὶ εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας, ἀπὸ τὰς ὁποίας καὶ μόνας ἀναμένει ὁ πληθυσμὸς τὴν διαφώτισίν του καὶ τὰς παντὸς εἰδους πληροφορίας του, ἀπηγορεύθη ἡ εἰσαγωγή καὶ κυκλοφορία ἀνὰ τὰς νήσους. Αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις τῶν 11 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν εἰσῆχθησαν εἰς Ἱταλικά ταμεῖα, καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν σχολείων καὶ τῶν ἄλλων κοινοτικῶν ἀναγκῶν ἐδόθησαν μόνον ὀλίγα τινὰ ψυχία. Εἰς οὐδένα ξένον ἐπετρέπετο νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς νήσους, ἡ δὲ εἰς αὐτὰς ἀπόβασις κατέστη δύσκολος καὶ δι' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἰθαγενεῖς, ἐπανακάμπτοντας εἰς τὰς ἐστίας των ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ¹⁾).

Ταῦτα πάντα γνωρίζω ἐκ προσωπικῆς πείρας. Ἐπιθυμῶν νὰ μελετήσω τὴν ἐπιτόπιον διάλεκτον, ἐκανόνισα μετ'

Σημ. Σ. Δ. ¹⁾ Οἱ διωγμοὶ ἐξακολουθοῦσι μέχρι σήμερον (Σεπτέμβριος 1918) ἀδιάκοποι. Ἡ ἐπικοινωνία τῶν νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν εἰς αὐτὴν προσφυγόντων Δωδεκανησίων καὶ τᾶνάπαλιν ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα, ἡ δὲ λόγῳ τῆς πείνης καὶ τῶν πιέσεων ἀθρόα ἔξοδος τῶν Δωδεκανησίων καὶ ὁ ἀποκλεισμός των ἐκτὸς τῆς Δωδεκανήσου νησιωτῶν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἐστίας των ὑπερεπλήρωσαν τὰς πέριξ ἐλευθέρων νήσους καὶ τὸν Πειραιᾶ πολλῶν χιλιάδων Δωδεκανησίων, ῥακενδύτων καὶ δυστυχῶν. Τινὲς τῶν ἐκ τῆς Δωδεκανήσου προσφύγων ἀποθνήσκουσιν ἔνεκα πείνης ἅμα τῇ ἀποβιβάσει των, ἄλλοι δὲ κατὰ τὸν πλοῦν οὐκ ὀλίγοι δὲ δεκάδες θανάτων ἐκ πείνης ἐσημειώθησαν εἰς ἑκάστην τῶν Ἱταλοκρατουμένων Νήσων.

ἀξιοτίμου τινὸς κυρίου ἐκ Ῥόδου, ὅστις εἶνε καὶ μέγας εὐ-
 εργέτης τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος του, νὰ τὸν συναντήσω ἐν
 Ῥόδῳ καὶ νὰ περιέλθω μαζί του τὰ χωρία· καίτοι ὅμως ἤμην
 ἐφωδιασμένος δι' εἰδικῆς συστάσεως παρὰ Ἰταλοῦ Προξέ-
 νου, μὲ ἡμπόδισαν εἰς τὸ Brindisi νὰ προχωρήσω, ἐκωλύθη
 δ' ἐπίσης καὶ ὁ φίλος μου ἀπὸ τοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὸν συμ-
 πεφωνημένον προορισμόν. Προφανῶς δὲν εἶχε καμμίαν ση-
 μασίαν διὰ τὰς Ἰταλικὰς ἀρχὰς ἢ λεπτομέρεια ὅτι ὁ τελευ-
 ταῖος οὗτος ἦτο εὐεργέτης τῆς νήσου. Κατὰ τὴν αὐτὴν πε-
 ρίπου ἐποχὴν καὶ ὁ Δρ. Δίλλων, ὁ διαπρεπὴς ἀνταποκριτὴς
 τοῦ « Ἡμερ. Τηλεγράφου » τοῦ Λονδίνου, εὗρέθη πρὸ ὁμοίας
 ἀπαγορεύσεως.

Ὅποιον εἶδους κατάστασις ἐπικρατεῖ ἔκτοτε, δὲν εἶμαι
 εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω καλῶς. Φοβοῦμαι ὅμως ὅτι δὲν ἐση-
 μειώθη πραγματικὴ βελτίωσις, ἐὰν ἐσημειώθη καὶ καθόλου
 τοιαύτη, διότι κατὰ τοὺς τελευταίους δύο ἢ τρεῖς μῆνας νέα
 διαταγὴ ἀπελύθη ἀπαγορεύουσα εἰς τοὺς Δωδεκανησίους τοὺς
 διαμένοντας ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τὴν ἐπάνοδον οἴκαδε καὶ ἐπι-
 βεβαιοῦσα ἐκ νέου τὸν ἀποκλεισμόν ἐκείνων ὅσοι, καίπερ
 ἔχοντες τὴν διαμονὴν των ἐν ταῖς Δωδεκανήσοις, εἶχον προ-
 γενεστέρας ἀπελαθῇ.

Πιστεύω ὅτι ἡ ἀπότομος αὕτη μεταβολὴ στάσεως ἀπέ-
 ναντι τῶν νησιωτῶν ἐνεπνεύσθη κατὰ πρῶτον λόγον ὑπὸ
 τῆς Αὐστριακῆς πολιτικῆς καὶ ἐπιδράσεως. Ἀκολουθῶς ὅμως
 ἡ τήρησις τῆς πολιτικῆς ταύτης ὠφείλετο εἰς ἀξιοθρήνητον
 πνεῦμα φιλοδοξίας, τὸ ὅποιον ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν διατήρησιν
 τῶν νήσων ὥς κατακτήσεως. Ὁ ἰσχυρισμός μου οὗτος δὲν
 πρέπει νὰ θίξῃ κανένα, ἀφοῦ τὸ γεγονὸς τοῦτο προκύπτει
 ψηλαφητὸν ἐκ τοῦ 8ου ἄρθρου τῆς μυστικῆς συνθήκης τῶν
 Συμμάχων μετὰ τῆς Ἰταλίας τῆς χρονολογουμένης ἀπὸ 26ης
 Ἀπριλίου 1915. Τὸ ἄρθρον τοῦτο λέγει τὰ ἑξῆς: « Ἡ Ἰτα-
 λία θὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς κατοχὴν καὶ κτῆσιν
 πάσας τὰς νήσους τοῦ Δωδεκανησιακοῦ συμπλέγματος τὰς
 καταληφθείσας καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος διακατεχομένας ὑπ' αὐ-
 τῆς ». (Italy shall obtain possession of all the islands

of the Dodecanesos at present occupied by her»).

Ἡ φιλοδοξία ὅμως αὕτη ἀντιφέρεται πρὸς τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν ἐθνικότητα τῶν νησιωτῶν, δὲν δύναται δὲ πιθανώτατα νὰ στηριχθῇ καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ χωρὶς νὰ γελοιοποιήσουν οἱ Σύμμαχοι τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀρχάς—τὰς ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος κειμένου παρατεθείσας—ἀρχάς, εἰς τὰς ὁποίας—κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ Προέδρου Οὐίλσονος—«πάντες οἱ ἐν τῷ κόσμῳ λαοὶ εἶνε συμβαλλόμενα μέρη». Ἡ Ἰταλία αὕτη ἔχει ἐπισήμως δεσμευθῇ διὰ τῶν ἀρχῶν τούτων, ἀφοῦ ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ της ἐν Βερσαλλίαις κατὰ τὴν πρόσφατον Διάσκεψιν τῶν Συμμάχων, οἵτινες διὰ τοῦ ἀνακοινωθέντος αὐτῶν τῆς 3ης Φεβρουαρίου διεκήρυξαν ὅτι «εἶνε συνηνωμένοι ψυχῇ καὶ θελήσει» καὶ ὅτι τὴν τοιαύτην συνένωσιν των ἐδημιούργησεν «ἡ φανερά αὐτῶν ἀποφασίς ὅπως ὑπεραμυνθοῦν τοῦ πολιτισμοῦ κατ' ἀσυνειδήτου καὶ κτηνώδους ἀποπείρας πρὸς ἐπικράτησιν». Αὐτὸς ὁ Ἰταλὸς πρωθυπουργὸς κ. Ὀρλάνδο ἀπαντῶν τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου πρὸς τὸν κόμητα φὸν Κζερνὶν εἶπεν ἐν τῷ Ἰταλικῷ Κοινοβουλίῳ τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἄποψις ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸ πολίτευμα (régime) τῶν λαῶν τῶν ὑποτεταγμένων εἰς Κράτη πρὸς ἃ ἡ ἐθνικὴ των συνείδησις δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμολογήσῃ πίστιν, δὲν ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν καὶ τῶν Γερμανῶν, οἱ ὅποιοι ἀπήντησαν ὅτι ζητήματα οἷα τὰ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν πόθων καὶ τὸ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης δὲν ἔπρεπε νὰ θίγονται ἀπὸ τῆς διεθνοῦς των ἀπόψεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς ἀπόψεως, τῆς ἐνδιαφερούσης ἐκάστην χώραν. Τὸ τοιοῦτον ὅμως ἀποτελεῖ φαῦλον σόφισμα. Διότι θὰ ἐσήμαινεν ἐπ' ἀνόδοον εἰς τὸ καθεστῶς (status quo), ὅπερ θὰ ἦτο τὸ βαρύτερον ἱστορικὸν παράπτωμα». Βεβαίως ἡ Ἰταλία δὲν ἠδύνατο νὰ καταγγέλλῃ τὴν ἀδικίαν τῶν ἄλλων καὶ ταυτοχρόνως νὰ ὑποθάλλῃ τὴν φιλοδοξίαν νὰ συμπεριφερθῇ ἡ ἰδία πρὸς τοὺς ἄλλους ἀδίκως. Πρέπει νὰ συμφωνῇ εἰς ὅτι ὁ Πρόεδρος Οὐίλσον εἶπεν, ὅτι δηλαδὴ «ἂν μὴ ἀποδώσωμεν εἰς ἄλλους δικαιοσύνην, οὐδὲ ἡμεῖς θὰ τύχωμεν τοιαύτης».

Τὸ ὅτι ὑπάρχει συνθήκη ἐκχωροῦσα τὰς νήσους εἰς τὴν

Ἰταλίαν εἶνε τώρα ἄσχετον ζήτημα: αἱ μυστικαὶ συνθῆκαι αἱ διαθέτουσαι τὰ ἔθνη ὥς ἀποσκευὰς εἶνε πλέον κοινῇ συγκαταθέσει ἄκυροι. Ὁ Πρόεδρος Οὐίλσον ὥρισεν ὅτι «Τῆς εἰρήνης ἡ προοδευτικὴ ἐξέλιξις δὲν θὰ συνεπάγῃται τοῦ λοιποῦ, ἀλλ' οὐδὲ θὰ ἐπιτρέπη μυστικὰς συνεννοήσεις οἵασδήποτε φύσεως», καὶ ὅτι «Παρήλθον πλέον αἱ ἡμέραι καθ' ἃς ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων συνήπτοντο μυστικὰ συμβόλαια ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα». Τὸ δὲ Συμμαχικὸν ἀνακοινωθὲν τῆς 3ης Φεβρουαρίου τοῦ ὁποίου καὶ ἡ Ἰταλία συμμετέσχε, ρητῶς καὶ κατηγορηματικῶς ἀποκηρύττει «οἵαδήποτε ἀπόκρυφα σχέδια».

Ἐφαρμόζων τὰς ἀρχὰς τῶν Συμμάχων ἐπὶ συγκεκριμένων περιπτώσεων ὁ Ἀγγλος πρωθυπουργὸς κ. Λόϋδ Τζώρτζ εἶπεν ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ τῆς 5ης Ἰανουαρίου — καὶ αἱ λέξεις αὐτοῦ ἠκούσθησαν μετὰ γενικῆς χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως — τάδε: «Ἐννοοῦμεν νὰ παραστατήσωμεν καὶ ὑποστηρίξωμεν μέχρι θανάτου τὴν Γαλλικὴν Δημοκρατίαν ἐν τῇ ἀπαιτήσῃ αὐτῆς, ὅπως ἀναθεωρηθῇ τὸ μέγα ἀδίκημα τὸ διαπραχθὲν κατὰ τὸ 1871, ὅποτε, ἄνευ οὐδεμιᾶς προσοχῆς πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πληθυσμοῦ, δύο Γαλλικαὶ ἐπαρχίαι ἀπεσχίσθησαν ἐκ τῆς Γαλλίας προσαρτηθεῖσαι εἰς τὴν Γερμανικὴν Αὐτοκρατορίαν... Θεωροῦμεν ἐπίσης ζῶτικὰς τὰς ἀξιώσεις τῶν Ἰταλῶν πρὸς ἔνωσιν μετὰ τῶν ὁμοφύλων καὶ ὁμογλώσσων αὐτοῖς πληθυσμῶν... Ἐννοοῦμεν ὡσαύτως νὰ ἐπιμείνωμεν ὅπως ἀποδοθῇ δικαιοσύνη εἰς τοὺς Ῥουμανικοὺς τὸ γένος καὶ τὴν γλῶσσαν πληθυσμοὺς ἐν τοῖς νομίμοις αὐτῶν πόθοις» Ὅμοια δὲ αἰσθήματα συμπαθείας ἐξεδηλώθησαν καὶ ὑπὲρ τῶν Σέρβων καὶ τῶν Μαυροβουνίων.

Ὁ δὲ Πρόεδρος Οὐίλσον ἐν τῷ διαγγέλματι αὐτοῦ εἶπε: «Τὸ Βέλγιον πρέπει νὰ ἐκκενωθῇ χωρὶς νὰ γίνῃ καμμία ἀπόπειρα πρὸς περιορισμὸν τῶν κυριαρχικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων, ὧν ἀπολαύει ἀπὸ κοινοῦ μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων ἐλευθέρων ἐθνῶν. Οὐδεμία ἄλλη προᾶξις θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ ν' ἀποκατασταθῇ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἡ ἐμπιστοσύνη ἐπὶ τοὺς νόμους οὓς αὐτὰ ταῦτα ἔθηκαν καὶ καθώρισαν διὰ τὰς με-

ταξὺ ἀλλήλων σχέσεις. Ἄνευ τῆς θεραπευτικῆς ταύτης ἐπεμβάσεως, τὸ ὅλον οἰκοδόμημα καὶ τὸ κῦρος τοῦ διεθνοῦς δικαίου θὰ ᾧσι διὰ παντὸς παραβεβλαμμένα καὶ μειωμένα. . . Τὸ ἀδίκημα τὸ διαπραχθὲν κατὰ τῆς Γαλλίας ὑπὸ τῆς Πρωσσίας ἐν τῷ ζητήματι τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης καὶ τὸ ὅποιον ἐκράτησεν ἀσταθῆ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου ἐπὶ ὀλόκληρον σχεδὸν πεντηκονταετίαν, δέον νὰ ἐπανορθωθῇ, ἵνα ἐξασφαλισθῇ εἰρήνη ἐν τῷ συμφέροντι πάντων. . . Δέον ἐπίσης νὰ γίνῃ ἀναχάραξις τῶν συνόρων τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τῶν εὐκρινῶς ὑποκειμένων ἐθνολογικῶν βάσεων. . . Καὶ εἰς τὰς ἐθνικότητας τὰς ἤδη τελούσας ὑπὸ Τουρκικὴν διοίκησιν ν' ἀσφαλισθῇ ἀπολύτως ἀνενόχλητος εὐκαιρία αὐτονόμου ἀναπτύξεως».

Φρονῶ ὅτι εἰς τὴν ἀπαίτησιν περὶ ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τῆς ξένης κυριαρχίας, ἥς τόσον δικαίως ὑπεραμύνονται ὁ κ. Λόϋδ Τζῶρτζ καὶ ὁ Ἀμερικανὸς Πρόεδρος, οἱ Δωδεκανήσιοι ἔχουσι κάθε δικαίωμα νὰ συμπεριληφθῶσιν. Οἱ τίτλοι των εἶνε τόσον ἔγκυροι ὅσον καὶ οἵασδήποτε ἄλλης ἐθνότητος, ἀφοῦ ὁ πληθυσμὸς τῶν νήσων εἶνε τοῦλάχιστον τόσον ὁμοιογενὴς ὅσον καὶ ὅπουδήποτε ἀλλαχοῦ. Εἰς τὰς ἑνδεκα ἐκ τῶν δώδεκα νήσων ὁ πληθυσμὸς εἶνε ἀμιγῶς Ἑλληνικὸς μέχρι τοῦ τελευταίου κατοίκου, μόνον δὲ εἰς τὴν Ῥόδον ὑφίσταται ἀνάμικτόν τι στοιχεῖον Τούρκων καὶ Ἑβραίων²⁾. Ἀλλὰ καὶ

Σημ. Σ. Δ. ²⁾

Ὁ Πληθυσμὸς τῆς Δωδεκανήσου κατὰ τὸ 1912 ἦτο ὁ ἐπόμενος:

Ν ἦ σ ο ι	Ἕλληνες	Τούρκοι	Ἰουδαῖοι
Πάτμος	3,700	—	—
Λέρος	6,924	—	—
Κάλυμνος	20,855	—	—
Κῶς	14 550	—	—
Νίσυρος	6,599	—	—
Αστυπάλαια	2 000	—	—
Τήλος	1,850	—	—
Σύμη	19,539	—	—
Χάλκη	3,740	—	—
Κάρπαθος	9,527	—	—
Κάσσος	6,700	—	—
Ῥόδος	37,777	4,854	2,445

ὄρα J. Stephanopoli «Les îles de l'Egée, leur privilèges, 1912 p. 147.

ἐκεῖ ἀκόμη, σύμφωνα πρὸς αὐτὰς τὰς Ἱταλικὰς στατιστικὰς τὰς ἐκδοθείσας τῷ 1912, εὐθὺς μετὰ τὴν κατοχὴν, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ τονισθῇ ἡ ὑπαρξίς τοῦ ξενικοῦ τούτου στοιχείου, ἡ ἀναλογία ἦτο εἰς ξένος ἔναντι δύο καὶ πλέον Ἑλλήνων. Ἡ ἀναλογία ἐνδεχόμενον νὰ εἶνε κάπως διάφορος ἐπὶ τοῦ παρόντος, διότι ἔκτοτε τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον ὑποβάλλεται εἰς συστηματικὰς ἀποθαρρύνσεις, ὑποθέτω δὲ ὅτι μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ θὰ ἔχῃ μεταναστεύσει, καθ' ὃν χρόνον ἀντιθέτως, εἰς ἄλλους Ἑλληνας ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς δὲν ἔχει ἐπιτραπῇ νὰ ἐπανακάμψουν ἢ ἀποκατασταθοῦν ἐν ταῖς νήσοις³⁾. Πᾶσα ὅμως τοιαύτη ὑστέρησις τοῦ πληθυσμοῦ δὲν πρέπει νὰ καταλογισθῇ εἰς βάρος αὐτῶν, ἀλλὰ δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν οἱ ἀριθμοὶ οἱ καταγραφέντες κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταλήψεως. Τὸ τοιοῦτον ἄλλως θὰ συνεφώνει καὶ πρὸς τὸν, προφανῶς δίκαιον, ὀρισμὸν, τὸν ὁποῖον ὁ κ. Λούδ Τζῶριτζ ἔκαμεν ἐν ἀπαντήσει του πρὸς ἐρώτημα τῶν Ἑργατικῶν, τὴν 19ην παρελθόντος Ἰανουαρίου. «Ὁ λαὸς

Κατὰ τὴν στατιστικὴν ταύτην οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Ῥόδῳ εὐρίσκονται ἐν ἀναλογίᾳ 1:5 καὶ πλέον Ἑλληνας. Ἡ δὲ ἐν τῷ κειμένῳ ἀναφερομένη ἀναλογία ἐνὸς ἀλλοφύλου πρὸς δύο καὶ πλέον Ἑλληνας ἀφορᾷ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πρωτεύουσας πόλεως τῆς Ῥόδου, ἐνθα κατοικοῦσι πάντες οἱ ἀλλόφυλοι.

³⁾ Σημ. Σ. Δ. Οὐδεμία ἐπάνοδος πρόσφυγος ἢ ἀποκλεισθέντος Δωδεκανησίου ἐπιτρέπεται σήμερον ὑπὸ τῶν Ἱταλικῶν Ἀρχῶν καὶ οἱ ἐλάχιστοι δὲ ἐξερχόμενοι κατόπιν μυρίων δυσκολιῶν μετ' ἀδείας ἐπ' ἀνόδου δὲν δύναται νὰ ἐπανέλθωσι μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῆς προθεσμίας ἐντὸς τῆς ὁποίας εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐπάνοδος εἴτε λόγῳ τῆς ἐλλείψεως πάσης συγκοινωνίας εἴτε λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ προθεσμία ἦτο ἄκρως βραχεῖα ἐν σχέσει πρὸς τὸν λόγον τῆς ἀναχωρήσεως. Ἀποστολὴ τροφίμων ἢ ἄλλου τινὸς βοηθήματος εἰς τὰς οἰκογενεῖας τῶν ὑπὸ τῶν μακρὰν τούτων εὐρισκομένων Δωδεκανησιωτῶν ἀπαγορεύεται. Ἡ δὲ ἀπαισία πεῖνα, ἣτις ἀνηλεῶς μαστίζει τὰς Δώδεκα Νήσους σημαντικῶς ἡλάττωσε τὸν πληθυσμὸν αὐτῶν. Οὕτως ἐν τῇ νήσῳ Σύμῃ ἣτις ἠρίθμει ἐπὶ τῆς Ἱταλικῆς καταλήψεως περὶ τὰς 20,000 κατοίκων ἤδη δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ μόνον περὶ τὰς 6,000. Ἡ νῆσος Κάλυμνος, ἣτις εἶχε πληθυσμὸν τότε περὶ τὰς 21,000, πρὸ ἔτους μὲν περιελάμβανε 14,000, πρὸ δύο δὲ μηνῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν πρὸς διανομὴν δελτίων τροφίμων μόνον 8,317, ἀπολέσασα οὕτω κατὰ τὸ διαρρεῦσαν διάστημα τῆς Ἱταλικῆς κατοχῆς τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς. Οἱ ἐλλείποντες ἢ

τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης οὐδέποτε ἔπαυσε παραπονούμενος· πρέπει ὅμως νὰ ἐνθυμηθῇτε τί συνέβη ἐκεῖ. Σημαντικώτατον τμῆμα τοῦ πληθυσμοῦ ἀπηλλοτριώθη βιαίως τῶν ἐστιῶν καὶ ὑποστατικῶν του ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν ἀρχῶν. Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπηλάθησαν ἐκ τῆς χώρας· ἐὰν ὅμως ἐξετάσητε τὸν πραγματικὸν πληθυσμὸν, οὐδεμία ἀπολύτως ἀμφιβολία εἶνε ὅτι ἡ μεγίστη καὶ ὑπερβάλλουσα αὐτοῦ μᾶζα διάκειται εὐνοϊκῶς πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ἐπανόδου ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν Σημαίαν». Τὸ τοιοῦτον ἐφαρμόζεται πληρέστατα καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τῶν Δωδεκανησίων. Ἀλλ' ἐγὼ θὰ προέβαινον ἀκόμη περαιτέρω καὶ θὰ ἔλεγον ὅτι, καὶ ἐάν, ἔστω, ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥόδου — (διότι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ζήτημα περὶ τῶν ἄλλων νήσων) — ἔχῃ ἐν τῷ μεταξὺ ὑποστῇ τοιαύτῃ περὶ τὴν σύνθεσίν του μεταβολήν, ὥστε νὰ μὴ ὑφίσταται πλέον ἢ ὑπεροχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, τοῦτο δὲν θὰ ἦτο λόγος ἀποχρῶν, ὅπως ἡ νῆσος ἀποσπασθῇ τοῦ φυσικοῦ της συμπλέγματος. Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου θὰ παραθέσω ὅσα ὁ κ. G. H. Roberts, ὁ Ἀγγλὸς ὑπουργὸς τῆς Ἑργασίας, τόσον ὀρθῶς εἶπεν ἀναφορικῶς πρὸς διενέργειαν δημοψηφίσματος ἐν Ἀλσατία καὶ Λωρραίνῃ: «Τὸ νὰ δεχθῶμεν δημοψήφισμα θὰ ἦτο τὸ ἴδιον ὡς ἐὰν ἀπεδεχόμεθα τὴν ἀρχήν, καθ' ἣν ἐν ἰσχυρὸν ἔθνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀποσπᾷ διὰ τῆς βίας μίαν χώραν τῆς ὁποίας ἔχει ἀνάγκη· ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς θέλοντας νὰ διαφύγουν τὸν ζυγὸν του, νὰ μεταναστεύσουν· καὶ ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαντᾷ, ὅταν κληθῇ νὰ δώσῃ εὐθύνας, ὅτι θὰ προχωρήσῃ τοσοῦτον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς συνδιαλλαγῆς, ὥστε νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ μέλλουσα κατοχὴ τῆς χώρας ταύτης δύναται νὰ καθορισθῇ διὰ δημοψηφίσματος!»¹⁾ Ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ σημειώσωμεν τὴν γνώμην ταύτην, καθόσον δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ ζητηθῇ ἡ ἀπόσπασις τῆς Ῥόδου ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὴν ἀδελφῶν νήσων ἐπὶ τῷ λόγῳ

πρόσφυγες κατέφυγον ἔξω τῆς Δωδεκανήσου ἢ ἀπεβίωσαν ἐκ τῆς πείνης καὶ τῶν στεργήσεων. Ἀνάλογον συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις Νήσοις.

¹⁾ «Observer» Φεβρ. 24, 1918.

ὅτι ὁ σημερινὸς χαρακτήρ τοῦ πληθυσμοῦ της δὲν εἶνε κατ' ἐπικράτησιν Ἑλληνικὸς ἐν ᾧ βαθμῷ ἄλλοτε⁴⁾.

Ἄλλ' ὅποιον ἔσεται τὸ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα ἐν ἣ περιπτώσει ἡ Ἰταλία ἤθελεν ἐπιμείνει εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Δωδεκανήσων, καταφρονοῦσα πᾶν δικαίωμα ἐρειδόμενον ἐπὶ τῆς ἐθνικότητος: Ἐν ἀδίκημα μοιραίως συνεπάγεται σειρὰν ἄλλων τοιούτων πρὸς ὑποστήριξίν του: Θὰ διατηρηθῇ τοιουτοτρόπως ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μεσογείᾳ ἐστία νοσηρᾶς ἐπεξεργασίας, ἐνδεχόμενον δὲ ἡμέραν τινὰ ὃ κόσμος νὰ δοκιμάσῃ ὡς ἐκ ταύτης τὴν κατάραν καὶ ἄλλου τινὸς καταστρεπτικοῦ πολέμου, διότι πολλαὶ τῶν ἀνησυχιῶν τῆς Εὐρώπης, ἐν αἷς καὶ ἡ παροῦσα, ὑπῆρξαν ἀπότοκοι Ἀνατολικῶν ἐρίδων. Ἄλλ' ἀκριβῶς τὴν ὑποτροπὴν τοιούτων κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος συμφορῶν ποθοῦντες οἱ Σύμμαχοι ν' ἀποσοβήσουν, τονίζουν τὴν ἀνάγκην δικαίων καὶ ἐπομένως τελειωτικῶν διευθετήσεων. Ἡ ἀντίληψις αὕτη προκύπτει σαφῆς ἐν οἷς ὁ Ἀγγλος πρωθυπουργὸς κ. Λόυδ Τζώρτζ εἶπε τὴν 5ην Ἰανουαρίου: — «Ἡ πληγὴ αὕτη [ἡ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης] ἐδηλητηρίασε τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης καί, ἂν μὴ ἡ πληγὴ αὕτη θεραπευθῇ, δὲν θ' ἀποκατασταθοῦν ὑγιεῖς ὅροι διεθνoῦς καταστάσεως». Καὶ ὁ Πρόεδρος Οὐίλσον εἶπεν ἐπίσης ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑφίστανται συμβόλαια τοιαῦτα «οἷα θὰ ἠδύναντο ἐν δεδομένη τινὶ στιγμῇ νὰ ἀνατρέψουν τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου».

Τρέφω τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Ἰταλικὸς λαός, ἐὰν ἀφεθῇ ἐλεύθερος εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὀρμέμφυτον, θὰ ἐμάνθανε μετ' ἀνακουφίσεως τὴν ἐκ τῶν Δωδεκανήσων ἀπομάκρυνσιν τῶν ξενικῶν πρὸς αὐτὰς στρατιωτικῶν δυνάμεων. Οὐδενὸς ἄλλου

⁴⁾ Σημ. Σ. Δ. Ὁ συγγραφεὺς λέγει ταῦτα στηριζόμενος ἐπὶ τῆς σφαλερᾶς βάσεως ὅτι ἡ ἀναλογία τοῦ πληθυσμοῦ ἐν Ῥόδῳ ἦτο ἄλλόφυλος 1: 2 καὶ πλεόν Ἑλλήνας ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ 1: 5 καὶ πλεόν Ἑλλήνας. Ἡ μεγάλη αὕτη ὑπεροχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου δὲν ἐκλονίσθη οὕτω σοβαρῶς καὶ δὲν ἐπῆλθε περὶ τὴν σύνθεσιν τοιαύτη μεταβολὴ—παρὰ τὴν ἔξοδον τῶν Ῥοδίων Ἑλλήνων—ὥστε νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ στηριχθῇ ἡ κοινὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἑνδεκα Νήσων ἐθνικὴ τῆς Ῥόδου ἀποκατάσις ἐπὶ ἄλλων λόγων ἢ ἐπὶ τοῦ δόγματος τῶν ἐθνικοτήτων.

τέκνου του τὴν μνήμην τιμᾶ τόσον ὁ Ἰταλικὸς λαὸς ὅσον τὴν τοῦ Ματσίνη καὶ δι' οὐδενὸς ἄλλου τοὺς λόγους αἰσθάνεται τόσην ὑπερηφάνειαν ὅσην διὰ τὰς φράσεις ἃς ὁ Ἰταλὸς ἐκεῖνος πατριώτης ἐχρησιμοποίησεν, ὅταν ὠνειροπόλει ὅτι «ἅπαξ ἀναγεννωμένη ἡ Ἰταλία, θὰ ἦτο προωρισμένη νὰ ὑψωθῇ μυσταγωγὸς νέας ζωῆς καὶ νέας καὶ ἰσχυρᾶς ἐνό- τητος μεταξὺ πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης». Οὐδὲ ἔχει τὸ Ἰταλικὸν ἔθνος ἀντίθεσιν τινα πρὸς τὸ Ἑλληνικόν *). Ὅτε κατὰ τὴν ἕκτην δεκαετηρίδα τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος οἱ Ἰταλοὶ πατριῶται, ἀπελαυνόμενοι ἐκ τῶν ἐστιῶν των εὗρι- σκον τὰς θύρας τῶν ἄλλων χωρῶν κλειστάς, οἱ Ἕλληνες, με- τὰ μικρὰ μέσα ἅτινα διέθετον, παρεῖχον εἰς αὐτοὺς ἀπεριό- οτον φιλοξενίαν καὶ οἱ Ἰταλοὶ δημοσιολόγοι ἐκήρυττον τότε μεγαλοφώνως ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐλησμόνουν τὴν συμπεριφο- ρὰν ταύτην τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ **).

*) Τὸ ἀληθινὸν Ἰταλικὸν αἶσθημα κατεδείχθη κατὰ τὸ 1897, ὅτε ὁ υἱὸς τοῦ Γαριβάλδη ἐπὶ κεφαλῇς λόχου Ἰταλῶν πατριωτῶν μετέβη εἰς Θεσσαλίαν καὶ ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὸν αὐτὸν ὁμῶς τρόπον, τῷ 1859, πολυάριθμοι Ἕλληνες εἶχον καταταχθῇ εἰς τὸν Ἰταλικὸν στρατόν. Τὸ λυπηρὸν εἶνε ὅτι εἰς τοιαύτην ἀμοιβαιότητα γεν- ναιοφροσύνης μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν δὲν ἐπιτρέπεται ἐλεύθερον στάδιον.

Προσφάτως Δωδεκανήσιοι τινες ἐτηλεγράφησαν πρὸς τὸν Ἰταλὸν πρωθυπουργὸν κ. Ορλάνδο ζητοῦντες τὴν ἄδειαν ὅπως καταταχθοῦν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν. Δὲν γνωρίζω ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις, εἴαν ἐδόθη τοιαύτη. Δὲν εἶνε ὁμῶς τερατῶδες, Ἕλληνες νὰ χρειάζονται ἄδειαν ἀπὸ ἑνὸς ξένου διὰ νὰ πολεμήσουν ὑπὲρ τῆς πατρίδος των;

Σημ. Σ. Δ. Οὐχὶ Δωδεκανήσιοι τινες, ἀλλ' αἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ χιλιάδες τῶν προσφύγων ἢ ἀποκεκλεισμένων Δωδεκανησίων, ἐν γενικῇ συνελεύσει, ἐξ ὀνόματος καὶ πάντων τῶν ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι καὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ὁμοτύχων αὐτῶν ἐζήτησαν ἐπιμόνως διὰ σχετικῶν ψηφισμάτων παρὰ τε τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἄλλων Συμμάχων τῆς Ἀντάντ Κρατῶν ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς Δωδε- κανησίους νὰ λάβωσι τὴν τιμὴν νὰ πολεμήσωσι παρὰ τὸ πλευρόν των ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Εἰς τὰς ἐπανειλημ- μένας ταύτας τῶν Δωδεκανησίων τηλεγραφικὰς, ἐγγράφους καὶ προφο- ρικὰς παρακλήσεις οὐδεμία ἐδόθη ἐπίσημος ἢ ἀνεπίσημος ἀπάντησις, καίτοι αὗται ἐγένοντο καθ' ὃν χρόνον οἱ Γερμανοὶ εὗρισκοντο εἰς ἕξ μόνον δεκάδων χιλιομέτρων ἀπόστασιν ἔξωθεν τῶν Παρισίων. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπηρέτουντες ἤδη ὑπὸ τὰς σημαίας μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Δωδεκανήσιοι, κατόπιν διαβήματος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἰταλικῆς Πρεσβείας, ἀπελύθησαν τῶν τάξεων τοῦ Ἑλλην. στρατοῦ.

**) Εἶνε ἱστορικῶς ἀκριβὲς ὅτι τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς ἀντιπαθείας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους κατὰ τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος, ἐκθρονισθέντος μετέπειτα, ἐξεδηλώθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Ὁ Βασιλεὺς Ὀ- θων, ὡς Αὐστρόφιλος, ἐνέπνευσεν ὑποψίᾳς ὅτι εἰργάζετο ὅπως ἐκδιώξῃ ἐξ Ἀθηνῶν τοὺς Ἰταλοὺς πρόσφυγας, τὸ τοιοῦτον δὲ προυκάλεσε τὴν βαθυτάτην ἐξέγερσιν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ.

Ἰταλοὶ σήμερον νὰ ἀποδώσουν τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀφειλὴν διαπράττοντες κατ' αὐτῆς ἀδικίαν τῆς αὐτῆς ἐκείνης φύσεως. δι' ἣν παρεπονοῦντο τότε καὶ παραπονοῦνται ἀκόμη καὶ σήμερον ὅτι ὑφίστανται ἐκ μέρους τῶν δυναστῶν των;

Ὑποβάλλω εὐσεβάστως τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἐκκένωσις τῆς Δωδεκανήσου καὶ ἡ ἐπανόρθωσις τοῦ ἀδικήματος θὰ ἡδύναντο νὰ ἐνεργηθῶσιν ἀμέσως. Ἐὰν ταῦτα δὲν γίνουν πάραυτα, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ μὴ γίνουν ποτε. Καὶ εἶνε δυνατόν νὰ πραγματοποιηθοῦν τώρα. Ὁ Πρόεδρος Οὐίλσον εἶπεν ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῆς πολιτικῆς ἰδεολογίας τῶν Συμμάχων θὰ ἐτίθεντο εἰς ἐφαρμογὴν ὑπὸ ἐνὸς Συνδέσμου τῶν Ἑθνῶν. Τοιοῦτός τις Σύνδεσμος συνεκροτήθη εὐτυχῶς ἐν Βερσαλλίαις, εἰς αὐτὴν δὲ ἀπόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ τὰς ἀρχὰς ταύτας ἐπὶ τῆς Δωδεκανήσου, ἀφοῦ ἡ Ἰταλία μετέχει τοῦ Συνδέσμου τούτου. Ἐὰν τοῦτο δὲν συμβῇ, δὲν θὰ ἡδύνατο ἀρά γε νὰ λεχθῇ ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰλικρινὴς πρόθεσις νὰ ἐφαρμοσθοῦν αἱ ἐν λόγῳ ἀρχαὶ ὅπου ἡ παράβλεψις των θὰ ἡδύνατο νὰ γίνῃ ἀτιμωρητεῖ; Καὶ δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ σκεφθῇ ὁ κόσμος ὅτι ὑπῆρξεν εὐστοχος ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν Γερμανοαυστριακῶν, ὅτε, σχολιάζοντες ἐν ταῖς στήλαις τῆς «Neues Wiener Tageblatt» («Νέας Ἡμερησίας τῆς Βιέννης») τὸν λόγον τοῦ κ. Λόϋδ Τζώριτζ, ἀνταπήντησαν: — «Ὁ κ. Λόϋδ Τζώριτζ ἀναγνωρίζει τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν τοῦ νὰ διαθέτουν αὐτοβούλως τὰ καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὰ ἄλλα δίκαια τῶν λαῶν MONON, ὅπου πιστεύει ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἀντάντ»;

Πιστεύω ὅτι ἐπιτέλεσις δικαιοσύνης πρὸς τοὺς Δωδεκανησίους θὰ ἐξαγιάσῃ τὸν ἀγῶνα τῆς Ἀντάντ καὶ θὰ ἐνισχύσῃ αὐτήν, ἀπὸ τῆς πεποιθήσεως δὲ ταύτης ὁρμώμενος λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ συνηγορήσω ὑπὲρ τοῦ ζητήματός των.

ΑΔΕΕ ΠΑΛΛΗΣ

«Tatoï»

Sefton Park
Liverpool

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023477